

БЕЛАРУС

Address: P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

BIELARUS/Belarusan newspaper in Free World ISSN 1054-9455
Published by the Belarusian American Association, Inc.

№ 546 Ліпень 2008 г.
Год выданьня 58

Мітынг ў Нью-Ёрку

Ня глядзячы на моцны дождж, 15 чэрвеня 2008 году Згуртаваньне Беларускай Моладзі ў Амэрыцы разам зь Беларуска-Амэрыканскім Задзіночаньнем правялі мітынг у падтрымку змаганьня беларускай моладзі за незалежную і дэмакратычную Беларусь і ў падтрымку свабоды веравызнаньня ў Беларусі. Мітынг прайшоў на Мангэттане ля штаб-кватэры ААН.

Напачатку да прысутных звярнуўся былы шматгадовы старшыня БАЗА 93-гадовы Антон Шукелойць. Ён сказаў, што, ня глядзячы на свае гады, ён заўсёды будзе стаяць поруч з моладзьдзю ў змаганьні за Беларусь!

Архіяпіскап Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Незалежнай Царквы Юры падтрымаў усіх беларускіх хрысьціянаў,

сказаўшы ў тым ліку і тое, што бязбожная ўлада, якая піле крыжы, вырачаная на зьнікненьне бяз сьледу.

Закончыў мітынг старшыня Згуртаваньня Беларускай Моладзі ў Амэрыцы Мікалай Цімашэнка, выказаўшы падтрымку беларускім хрысьціянам. Ён распавеў пра практычныя крокі для прыцягненьня ўвагі амэрыканскіх уладаў да сытуацыі з правамі хрысьціянаў у Беларусі, пра кампанію па збору подпісаў пад зваротам у Кангрэс ЗША з заклікам разглядаць сытуацыю з правамі хрысьціянаў у Беларусі на слуханьнях у Кангрэсе ЗША.

Мітынгоўцы выказалі салідарнасьць актывісту Маладога Фронта Івану Шыле і ўсім маладым людзям, якія пераследуюцца за сваё змаганьне за Беларусь.

Паводле ЗБМА

"Не могу сказаць гэтага нікому"

за тваімі межамі, мая краіна,
пачынаецца вялізны дзіцячы дом.
і ты вядзеш нас туды, беларусь.
можна, нарадзіліся мы бяз ног,
можна, ня тым багам молімся,
можна, табе ад нас гора,
можна, мы невылечна хворыя.
можна, няма табе чым нас карміць,
але ці ж ня ўмеем мы жабраваць
можна, ты й ніколі не хацела нас,
але ж і мы на пачатку
ня ўмелі цябе любіць.

Амаль тры гады таму, восеньню 2005-га, аўтарка зачытаванага вершу, Вальжына Морт, выступала ў Нью-Ёрку (Cloister Cafe і KGB Bar) з чытаньнем сваіх вершаў. Трэба было бачыць і чуць, як прымае яе англамоўная моладзь! Беларусаў было мала – а шкада, бо драйву на чытаньнях Вальжыны ня менш як на канцэртах Вольскага.

Сёлета паэтка выдала сваю першую ў Амэрыцы кнігу – дзьвюмоўную "Фабрыку сьлёз" ("Factory of Tears", Copper Canyon Press, 96 p.), а ў часопісе "Poets & Writers" (May/June 2008) зьявіўся артыкул-інтэрвію – "Cannot Tell This to Anybody". Падзеі важныя, бясспрэчна, для самой паэтки, але ня ў меншай ступені й для нас, чытачоў.

У артыкуле, які атрымалася цікавым, вартасным чытаньня, Вальжына Морт, што падчас прыездаў у горад "вялікага яблыка" спаталіе сваю настальгію па беларускай ежы ва ўкраінскіх рэстараньнях, спрабуе, паміж іншага, адказаць на пытаньне, а чаму ж няма ўласна беларускай рэстараньні, і дзе яны тут, гэтыя беларусы.

От-жа падумалася: а чаму-б не запрасіць яе на сустрэчу ў Кліўлендзе?

Што могуць распавесці запрошаныя палітыкі зь Беларусі – уявіць лёгка, а вось вечар з паэткаю мог-бы стацца сапраўдным упрыгожаньнем сустрэчы.

Трэба шчыра сказаць: нам гэта больш патрэбна, як ёй.

Палітыка робіцца рознымі шляхамі. Можна выступаць з прамовамі й заклікаць да ратаваньня беларускага слова на бацькаўшчыне, абвінавачваць зьлучны ўрад у русіфікацыі краіны, а можна пайсьці ў кнігарню й набыць кнігу вершаў беларускай паэтки, выдадзеную на амэрыканскай зямлі.

Уяўляецца, каб хоць кожны другі сябра БАЗА прыдбаў сабе асобнік – наколькі-б канкрэтная была падтрымка слову беларускаму й якое важкае слова эміграцыі – выдавецтву?! Я дык ужо набыў.

Л. Ю

Фальклёр - душа і дух народу

Цяжка сёньня паверыць, што так мала засталася ад велічы Вялікага Княства Літоўскага, дзяржавы нашых продкаў. Стагодзьдзямі вяліся бясконцыя войны, а мала чужакоў, дык яшчэ свае, так званыя браты-славяне, то з усходу, то з захаду падбіраліся пад нашыя межы, каб братняй крывёю й зямлёю сябе падмацаваць. Нездарма-ж у нашым народзе кажуць: "Брат мой, ды хлеб еш свой." А хто-ж гіне першым у жорсткіх баях? Той, хто сьмялейшы, мацнейшы – сумленьне і цьвет нацыі, хто ідзе наперадзе і прыкрывае сабою слабейшых духам і целам. Горка ўгадваць і думаць, колькі палягло нашых продкаў у змаганьні за волю народу свайго й зямлю родную.

Пачалі засяляць тады нашыя землі чужынцы, жорстка асімілюючы мясцовы люд на свой капыл. І так сталася, што зь цягам часу на сваіх кроўных этнічных землях, беларусы зрабіліся этнічнай меньшасцю.

Народ, нацыя пачынаецца з сваёй роднай адметнай мовы, веры і традыцыйнай культуры. А калі гэтага няма, дык пра які-ж народ весыць гутарку, ці існуе ўжо той народ? І гэта добра разумеюць любыя акупацыйныя ўлады. Таму й палітыку яны вядуць адмысловую па зьнішчэньні

ў першую чаргу мовы, фальклёру, традыцыйнае веры і культуры, наўмысна гадуюць манкуртаў, якія ня помняць ужо роду свайго і мовы.

Тое-ж адбываецца цяпер і ў нашай Беларусі? Такого жаху не было ні пры царах, ні пры саветах, каб не чуваць было беларускай мовы. Ужо амаль немагчыма знайсці садочка беларускамоўнага ці школка і аніводнай вышэйшай навучальнай ўстановы! Вынішчаюцца нават сьвядомыя беларускамоўныя настаўнікі, у тым сэнсе, што іх па надуманых прычынах звальняюць.

А паралельна ідзе зьнішчэньне й беларускага фальклёру, шляхам падмены яго апрацоўкамі на розныя масьці, пасьяла чаго не застаецца ў ім ужо ні духу беларускага, ні характару. Чаму, здавалася-б, такі бясшкодны, фальклёр, так старанна топчацца і нішчыцца пад маркаю "прыданьня яму больш сучаснага й мілавіднага гучаньня"? Ды таму, што трапіўшы ў магічнае кола сапраўднага традыцыйнага фальклёру, кожны з нас пачынае разумець, што нашыя мова і песні, традыцыйная культура зусім іншыя, чым у расейцаў, палякаў ці ўкраінцаў, хоць нечым й перагукваюцца часам, але-ж іншыя, як і адметны ў цэлым беларускі характар.

Беласточчына па волі Сталіна стала часткаю Польшчы. Прачнуліся аднойчы ўраньні беларусы, а па радыё па-польску ім тлумачаць, што цяпер яны ўжо зьяўляюцца грамадзянамі Польшчы. І што было рабіць, калі ўласнага войска на той час мы ня мелі? Хіба што было "з кулакамі на танкі йсьці", – як некалі з сумам казаў спадар Пранціш Бартуль, вечна яму памяць.

Мне заўсёды радасна пачуць, што недзе знаходзяцца асобы, якія разумеюць важнасьць захаваньня нашай мовы, фальклёру і традыцыяў, і часам яны кладуць свае жыцьці на тое, каб перадаць іх нашчадкам. Калі-ж у траўні 2006 году на Беласточчыне бацькі, якія ў 1995-м годзе арганізавалі беларускі садок, а ў 1997-м гімназію і ліцэй, зарэгістравалі ўрэшце рэшт "Аб'яднаньне і клюб, вывучаючых беларускую мову АВ-ВА". Адным з праектаў гэтага аб'яднаньня, па ініцыятыве і з самым шчырым удзелам у ім Басі Пекарскай і Аліны Ваўранюк, стала студыя аўтэнтчнага беларускага фальклёру пад назвай "Я нарадзіўся тут". У гэтым праекце ўдзельнічаюць вучні гімназіі й ліцэю ад 6 да 14 год, а таксама іхныя бацькі. Зь Менску ў Беласток прыяжджалі фальклёрыс-

Заканчэньне на бачыне 7

Рэальная дапамога суайчыньнікаў

Беларусы Вялікай Брытаніі абвясцілі стыпендыю для Эўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэту.

Згуртаваньне беларусаў у Вялікай Брытаніі будзе выплачваць штогадовую стыпендыю аднаму са студэнтаў

бакалаўрскай праграмы “Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія” Эўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэту.

Першы стыпендыянт будзе вядомы празь месяц, паводле паведамленьня ЭГУ.

Крытэрыямі вылучэньня на стыпендыю будуць посьпехі ў вучобе, навуковая дзейнасьць і студэнцкая грамадзкая актыўнасьць. Стыпендыя складае 100 эўра ў месяц.

Паводле Радзіё Свабода

“Мастацтва супраць дыктатуры”

11 чэрвеня сёлета ў парлямэнце Эстоніі адкрылася выстава беларускіх мастакоў “Мастацтва супраць дыктатуры”. Аўтары выставы – гэта ня толькі такія знакамітыя беларускія мастакі, як Алесь Марачкін і Алесь Шатэрнік, але і маладыя мастакі, якія таксама думаюць інакш, чым навязвае ім існуючы беларускі рэжым.

У Эстоніі выстаўленыя працы беларускіх мастакоў Алеся Шатэрніка, Алеся Марачкіна, Юрыя Платонава, Янкі Рамановіча і Юліі Шатэрнік. Усе яны зьяўляюцца ўдзельнікамі творчай суполкі “Пагоня”, вядомай сваімі штогоднімі сакавіцкімі выставамі, адданасьцю ідэям дэмакратыі і нацыянальнага адраджэньня Беларусі.

Выстава задуманая для прэзентацыі эстонцам альтэрнатыўнай Беларусі, краіны з глыбокімі гістарычнымі традыцыямі і эўрапейскай культурай, з творчай элітай, якая ня хоча пагадзіцца з ладам, які зараз там пануе, той Беларусі, якая заўсёды была часткаю эўрапейскай культурнай прасторы.

Выставу адкрыла віцэ-спікер эстонскага парлямэнту спадарыня Крысыціна Оюланд. Яна выказала ўдзячнасьць і падтрымку беларускім дзеячам мастацтва за тое, што яны робяць для захаваньня нацыянальнай культуры Беларусі.

У адкрыцьці ўзялі ўдзел мастак Алесь Шатэрнік і палітык Зянон Пазьняк. На адкрыцьці прыйшлі эстонскія парлямэнтары, грамадзкія дзеячы і журналісты.

Выстава арганізаваная эстонскай грамадзкай арганізацыяй “Valgevene ius tee” ў партнёрстве са згуртаваньнем “Трэці Шлях” і Беларускаму Музею ў Нью-Ёрку пры падтрымцы эстонскага парлямэнту і фонду “Адкрытая Эстонія”.

Паводле www.belmuseum.org

Алесь Шатэрнік і Зянон Пазьняк на адкрыцьці выставы.

Падзеі ў Вашынгтоне

Вельмі смачна частавалі і шчыра налівалі 19-га чэрвеня сёлета ў Вашынгтоне насупраць Капітолія. У будынку Рэйбэрн адбылася ўрачыстая сустрэча, арганізаваная Цэнтральна-Ўсходнеэўрапейскай Кааліцыяй (Central and East European Coalition).

Былі запрошаныя такія цікавыя і ўплывовыя асобы як: былы амбасадар ЗША ў Грузіі й Казахстане Біл Кортні (Bill Courtney), амбасадар Кэйт Сьміт (Keith Smith) з Цэнтру Стратэгічных і Міжнародных Даследаваньняў, Курт Волкер (Kurt Volker) зь Бюро па Эўрапейскіх і Эўраазіяцкіх Справах.

Урачыстасьць падзеі надалі ўзнагароджаньні сэнатара Крыстафэра Дода (Christopher Dodd), а таксама кангрэсмэна Крыса Сьміта (Chris Smith) за падтрымку й узмацненьне зносінаў паміж ЗША й краінамі Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропы. Каб атрымаць поўнейшае ўражаньне аб прысутных, трэба таксама дадаць прадстаўнікоў БАЗА зь Нью Джэрзі, Нью-Ёрку, Паўночнай Вірджыніі й самога Вашынгтону; прадстаўнікоў Аб’яднанага Балтыйска-Амэрыканскага Нацыянальнага Камітэту й вялікую колькасць іншых гасцей.

Размаўлялі на розныя тэмы, але ў асноўным пра стан правоў чалавека й развіцьцё дэмакратыі ў адзначаных вышэй краінах. На прыкладзе Казахстану было паказана, што замежныя кампаніі ахвотней працуюць у краінах, якія імкнуцца да дэмакратыі. Тут Казахстан супрацьстаўлялі Расеі. Абмяркоўвалася панаваньне апошняй на прасторы былога “Саюзу”. Паводле дакладчыкаў становішча мусіць зрушыцца ў лепшы бок.

Нажаль, ёсьць і выключэньне. Вельмі сумна, але гэта выключэньне, як вы ўжо здагадаліся – Беларусь. Пытаньню нашай краіны на сустрэчы надавалася шмат увагі. Узгадалі і прыняты трэці год запар Акт аб Дэмакратыі ў Беларусі.

Па выніках сустрэчы было зразумела, што ў беларусаў ёсьць шмат спачуючых сяброў ня толькі ва ўрадзе ЗША, але і ў міжнародных арганізацыях. І тыя, і другія вельмі зацікаўленыя ў паляпшэньні стану правоў чалавека і развіцьці дэмакратыі ў Беларусі.

Павал ЛЮДВІГ

Купальле ў Нью-Ёрку

Трэба прыехаць у ЗША, каб палюбіць сала і патрапіць на КУПАЛЬЛЕ. Жывеш сабе пад белымі крыламі з самага дзяцінства і нават і не здагадваешся, што сала з хлебам смачней за “сьнікерс”, а Купальле цікавей за Дзень сьвятога Валянціна.

Мне, студэнцы БДУ, гэтым летам шанцавала патрапіць у Амэрыку! Па-сапраўднаму па-нашаму па-беларуску гасьцінна прытуліла мяне ў сябе Валя Якімовіч. А праз 2 тыдні запрасіла на Купальле – сьвята лета, каханьня, маладосці.

Па прагнозу ў купальскую ноч мусіла быць навальніца. Але каляндарнае сьвята пераносіць ня можна. І вось, прыхапіўшы строі, паболей ежы і пітва для сябе і “для таго хлопца”, 21 чэрвеня паабедзе на аўта сябры БАЗА Зьмітра Кругліка мы накіраваліся ў бок Крос-Рывэр, у запаведнік Ўард Паўнд Рьдж (акруга Ўэстчэстэр). Чым бліжэй да запаведніку, тым зелянейшым, прыгажэйшым рабілася навакольле, тым больш ап’яняючага чысьцінай паветра.

У самай дэмакратычнай краіне сьвету, ня так як у Беларусі: не распаліш вогнішча, дзе хочаш і калі хочаш; не пагарлапаніш, як хочаш і што хочаш. Таму дазвол на правядзеньне сьвята Пётра і Алены Рыжыя ўзялі загадзя, яшчэ ў студзені, зарэндаваўшы адразу некалькі пагоркаў. Для сям’і Пётра і Алены Купальле – вель-

мі важнае сьвята, таму што 9 год таму менавіта яно паспрыяла зараджэньню іхняга каханьня, утварэньню счаслівай сям’і і нараджэньню дзвух цудоўных сыночкаў – Яначкі ды Алесіка. Таму на працягу ўсіх астатніх год яны прымаюць самы актыўны ўдзел у арганізацыі і правядзеньні Купальля. За што ім ВЯЛІКІ ДЗЯКУЙ!

Разгалістыя дубы, паросшыя кустоўем пагоркі, цішыня, спакой адразу агарнулі

нас надзвычайнай гармоніяй. Здаецца, прырода падобная на беларускую, але і дубы ня тыя, і птушкі ня гэтак сьпяваюць, і кветак у лесе няма...

Мы прыехалі першымі! Сьледам прыкаціла сям’я Рыжых на вялікім школьным аўтобусе, які яны набылі адмыслова для правядзеньня Купальляў. Дзіўна, колькі ў гэты басік усяго зьмясьцілася: вялікі куфэрак з калекцыяй старадаўніх і новых

строюў, зробленых рукамі Валянціны Якімовіч, аграмадная скрыня з харчамі, усялякія інстэрменты, крэслы, і нават дзьве вялікія драўляныя лавы, якія Пётра зрабіў сам, не гаворачы ўжо пра самага гаспадара, ягоную жонку, двух сыноўкаў, апранутых у вышыванкі, і сабачку Машку.

Строі з куфра Валя і Алена развешвалі на бярвяне перад каменнаю хаткаю, якая прытулілася на ўскраю пагорка. І ўсе, хто прыязджаў на Купальле, мог выбраць сабе строй. Раней прыедзеш – лепшы здабудзеш, хаця кожны зь іх быў па-свойму прыгожы.

Пакуль адныя ўладкоўваліся, іншыя пасярод будучага вогнішча ўсталявалі вялікі слуп, вяршыню якога вянчала кола, упрыгожанае пераплеценымі галінкамі дуба й бярозы, замацаванымі белымі і чырвонымі стужкамі, як знак стыхіяў агню і вады. Зьвіваньне вянка на коле – знак шлюбаваньня, вертыкальны слуп – сувязь зямнога і нябеснага, кола – сымбал Маці-зямлі, вады і жанчыны, крыж на коле – знак Бацькі-неба, агню і мужчынскага пачатку, як растлумачыла нам Валя.

Калі ўсе былі ўжо апранутыя, сонца закацілася за небасхіл, сьцямнела, хлопцы абралі з свайго гурта Князя-Купаліша – Максіма Эляшкевіча, а дзяўчаты Купалінкаю – чарнявую прыгажуню Валерыю. Гурт дзяўчат тройчы зь песняю “Шла Купалка па вуліцы” абыйшоў вакол раскладзенага вогнішча, падвялі Купалінку-Валерыю да Купаліша-Максіма. Распарадчыца, або карыфэй сьвята, Валянціна Якімовіч перадала Купалішу Купалінку і княскі вянок. Князь падпаліў па-

Заканчэньне на наступнай бачыне

Беларусь за месяц

Тарашкевіцу забароняць

Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу прыняла ў другім чытанні Закон “Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”. Закон пачне дзейнічаць ад 1 верасня 2010 году. Цяпер усе арганізацыі — дзяржаўныя і прыватныя, грамадзяне краіны і асобы без грамадзянства, замежныя грамадзяне, якія знаходзяцца на тэрыторыі Беларусі, сродкі масавай інфармацыі пры выкарыстанні пісьмовай беларускай мовы павінны будаваць кіравацца гэтымі правіламі.

Такім чынам фактычна ставіцца пад забарону ўжыванне тарашкевічнага правапісу, якім карыстаецца шэраг выданьняў і выдавецтваў. Выкарыстанне тарашкевіцы, магчыма, будзе карацца адміністрацыйнымі захадамі (штрафамі).

Тарашкевіца, праўда, складае меншую частку ў незалежных сродках масавай інфармацыі, што выходзяць на беларускай мове.

Мілінкевіч супраць будаўніцтва АЭС

“Я катэгарычна супраць будаўніцтва АЭС, — кажа палітык. — Будаўніцтва АЭС паводле расейскага праекту толькі ўзмацніць нашу энэргетычную залежнасць ад Расеі. Сумарны кошт гэтага праекту будзе складаць ня менш 12 млрд. даляраў ЗША. У Беларусі гэтых грошай няма. Давядзецца павялічваць замежны доўг, які трэба будзе аддаваць з адсоткамі. Акрамя таго, будаўніцтва АЭС па расейскай тэхналогіі стварае экалагічную пагрозу Беларусі. Расейскія рэактары менш надзейныя, чым французскія ці амэрыканскія. АЭС будаваць эканамічна неэагадна”.

Чысткі ў БНФ

На сойме партыі БНФ, які прайшоў 14 чэрвеня ў Менску, зь яе шэрагу быў выключаны намесьнік старшыні партыі Алесь Міхалевіч. Разгляд пытаньня аб выключэньні ініцыявала камісія ўнутрыпартыйнага

кантролю (Юры Хадыка і Пётра Садоўскі). Афіцыйнай прычынай стала інтэрвію інтэрнэт-газэце “Салідарнасць”, якое А. Міхалевіч даў у траўні. У публікацыі ён скрытыкаваў дзейнасьць кіраўніцтва ПБНФ. За выключэньне Міхалевіча прагаласавалі 24 чалавекі з 47.

Алесь Міхалевіч

Партыя БНФ, якая некалі была лідэрам сярод іншых дэмакратычных рухаў, зноў стаіць на парозе новага расколу. Зь Міхалевічам можа сысьці найменш траціна чальцоў партыі: у асноўным моладзь. 32-х гадовы палітык у сьнежні 2007-га году балытаваўся на пасаду старшыні партыі, але не дабраў пару галасоў. Ужо выказалі нязгоду з пастановай сойму Гарадзенская, Берасцейская, Магілёўская і Гомельская суполкі. Яны просяць перагледзець рашэньне сойму. Меркаваньні чальцоў менскай суполкі падзяліліся пароўну. Ня выключана, што Міхалевіч будзе ўсё-ж адноўлены ў БНФ.

Яшчэ адна пагроза

Апошнім часам актывізаваліся беларускія нацыянал-бальшавікі (нацболы) — радыкальная левая суполка з элемэнтамі фашызму. Калі раней яны расьпісвалі шавіністычнымі лёзунгамі сьцены, то цяпер вырашылі заняцца палітыкай. Нацболы збіраюцца ўзяць удзел у парлямэнцкіх выбарах, якія пройдуць увосень. Паколькі нацыянал-бальшавіцкая партыя ў краіне незарэгістраваная, то нацболы ствараюць Новы бальшавіцкі фронт.

Азаронка звольнілі з БТ

13 чэрвеня Юры Азаронак указам Лукашэнка быў зволнены з пасады намесьніка старшыні Белтэлерадыёкампаніі зь вялікім скандалам.

Згодна з указам, “за ўчынак, несумяшчальны са знаходжаннем на дзяржаўнай службе”. Кажуць, што гаворка вядзецца пра непрыстойныя паводзіны падчас конкурсу “Эўрабачаньне” ў Бялградзе. Азаронак быў адным з кіраўнікоў беларускай дэлегацыі.

Азаронак вядомы як адыёзны тэлевізійны прапагандыст і славянафіл. Ён стварыў некалькі фільмаў, у якіх апазыцыя і беларускі нацыянальны рух паказваліся ў вельмі непрыстойным выглядзе. Так, напярэдадні рэфэрэндуму 1995 году па БТ быў паказаны азаронкаў фільм “Нянавісьць: дзеці хлусьні”, дзе кадры з шэсьцяў апазыцыі перарываліся кінахронікай часоў нямецкай акупацыі: кадрамі з жыцця беларускай паліцыі і расправы з габрэямі і партызанамі.

Саньнікаў у БНФ?

Па чутках, адзін з каардынацыйнага “Харты-97” Андрэй Саньнікаў хоча ўзначаліць Партыю БНФ і стане ейным вылучэнцам на наступных прэзыдэнцкіх выбарах. Саньнікаў, прынамсі, узяў блянк на ўступленьне ў Партыю БНФ. Сам грамадзкі дзеяч ад камэнтароў устрымліваецца. Магчыма, сытуацыя праясьніцца ў жніўні, пасля чарговага зьезду Партыі.

Андрэй Саньнікаў

Андрэй Саньнікаў у 1982—1985 гг. працаваў у сакратарыяце ААН у Нью-Ёрку, потым у Міністэрстве замежных справаў, дарадцам місіі Беларусі ў Жэневе. У 1995 годзе прызначаны намесьнікам міністра замежных справаў Беларусі. Сышоў з

МЗС у лістападзе 1996 году пасля сумнавядомага рэфэрэндуму.

\$450 у месяц на сям’ю

Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу Беларусі, у першым квартале 2008 году сярэднестатыстычная беларуская сям’я выдаткоўвала на спажывецкія расходы 960 тысячаў 400 рублёў у месяц (г. зн. \$450 у эквіваленце). Прычым у параўнаньні з аналягічным пэрыядам мінулага году выдаткі вырасьлі на 30%.

З гэтае сумы 41,1% выдаткоўваліся на ежу, 33,3% — на нехарчовыя тавары, на аплату палуг — 23,3%.

Сярэдні заробак беларуса — 257 эўра

Налічаны (г. зв. “бруднымі”) сярэдні штомесячны заробак, паводле звестак за травень, у Беларусі склаў 847 тысяч 8 рублёў (257 эўра ці 397 даляраў). У красавіку гэты паказчык быў роўны 836 тыс. 980 рублям

Колькі багатых беларусаў

Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу, удзельная вага насельніцтва з сярэднедушавым даходам да 150 тыс. руб. (да \$70) у Беларусі складае 2,1%; ад 150,1 да 300 тыс. рублёў (\$70—140) — 22,8%; ад 300,1 да 500 тыс. (\$140—234) — 40,3%; ад 500,1 да 700 тыс. (\$234—327) — 19,9%; звыш за 700 тыс. (\$327) — 14,9%.

Менск — найгоршы горад

Сталіца Беларусі займае найніжэйшае сярод эўрапейскіх гарадоў месца паводле якасьці жыцця. Гэта вынікі дасьледаваньня, праведзенага брытанскай кампаніяй Мэрсэр у больш чым 200 гарадох сьвету.

Крытэрыямі ацэнкі зьяўляліся палітычныя, эканамічныя, сацыяльна-культурныя ўмовы, правы чалавека, санітарныя ўмовы, наяўнасьць больніц, школьніцтва і адукацыі (наяўнасьць міжнародных школ), інфраструктура, разнастайнасьць прадуктаў харчаваньня ды інш

На першым месцы ўжо другі год запар знаходзіцца швайцар-

ска Цюрых, затым ідуць сталіца Аўстрыі Вена, потым зноў швайцарскі горад — Жэнева.

Менск займае найгоршае месца сярод гарадоў Эўропы — 183-е. Вільня, напрыклад, на 78-м, Варшава — на 85-м.

Дэбілізм па-гомельску

23-гадовы п’яны дзяцюк з Гомля пасля канфлікту зь пешаходамі, наўмысна наехаў на сваім аўтамабілі “Таёта” на 30-гадовага мужчыну, які нёс на плячоў трохгадовага сына. Здарэньне адбылося 27 траўня.

Пацярпелыя зь цяжкімі і менш цяжкімі траўмамі дастаўленыя ў шпіталь. П’янога кіроўцу, між іншым, яшчэ летась пазбавілі пасьведчаньня кіроўцы на 3 гады. Распачата крымінальная справа. За наўмыснае нанясенне цяжкага цялеснага пашкодзеньня прадугледжана пакараньне ў выглядзе пазбаўленьня волі ад пяці да дзесяці гадоў.

Магчыма, загаловак памылковы. Такі выпадак мог адбыцца ў любым горадзе Беларусі: хоць у Менску, хоць у Ашмянах.

Посьпех баскетбаліста

Беларуская жаночая баскетбольная зборная заваявала пуцёўку на Летнія алімпійскія гульні, якія пройдуць у Пэкіне ў жніўні сёлета. Алімпійскія кваліфікацыйныя спаборніцтвы прайшлі ў Мадрыдзе. Падпечныя Анатоля Буяльскага ў групе турніры прайгралі зборнай Кубы, выйгралі ў Тайвань, а ў накаўт-раўндзе адолелі зборную Бразыліі, якая мае чацьвёрты рэйтынг у сьвеце. Мацнейшыя толькі зборныя ЗША, Расеі і Аўстраліі

Пуцёўка на Алімпійскія гульні — вялікі посьпех беларускага спорту. Яшчэ ніводнага разу беларуская камандная зборная ў сваёй гісторыі ня брала ўдзелу ў летніх Алімпійскіх гульнях.

Зборная Беларусь трапіла ў групу “А” разам са зборнымі Аўстраліі (чэмпіён сьвету-2006), Бразыліі, Карэі, Латвіі і Расеі (віцэ-чэмпіён сьвету). У групе “В” выступаць Кітай, Чэхія, Малі, Новая Зьляндзія, Гішпанія і ЗША. Беларускі гуляюць 9, 11, 13, 15, 17 жніўня.

Уласны карэспандэнт

Купальле ў Нью-Ёрку

Заканчэньне з папярэдняй бачыны

ходню, перадаў яе Купалінцы, тая падпаліла ёю вогнішча Купальля. Усе сталі ў кола, пабраліся за рукі, звычайным голасам Валя зацягнула: “А ў нас сёньня Купалачка...”, усе прысутныя рэфрэнам засьпявалі сьледам за ёй, ідучы па сонцу вакол вагна. Затым гучалі песьні ў гонар сонца, Купалінкі, Купалы, зор, месяца. Як пачаліся гульні, Князь-Купаліш зазяваўся, і малыя скралі Купалінку, схавалі ў цёмным лесе. Князь зь сябрамі кінуўся шукаць яе. А купальшчыкі працягвалі свае гульні зь песьнямі. І тут Максім-Купаліш на руках прыне сваю Купалінку-Валерью ў сярэдзіну карагоду. Тая павіншавала ўсіх з Купальлем. Сьвята працягвалася. Хтось пайшоў з каханаю шукаць папараць-кветку, хтось працягваў сьпывы.

Кружыў карагод, пад спеў-заклён спалілі льяльку ведзьмы, рэфрэн песьні “Тототот” суправаджалі прытупамі, падскокамі, каб напалохаць сілы цемры, як свед-

чаньне перамогі добра над ліхам, сьвятла над цемраю.

Пасля пачалося ачышчэньне агнём -скокі праз вогнішча. Калі агонь быў яшчэ даволі высокі, першым, як заўсёды, пераскочыў празь яго сябар Валянціны баўгарын Станіслаў Станкоў, які ўжо чацьверты год запар прымае ўдзел у сьвяткаваньні беларускага Купальля, пры тым ня ведаючы мовы, але валодаючы выключным музычным слыхам, усім сэрцам моцным прыгожым голасам сьпяваў па-беларуску. Потым пачалі скакаць усе астатнія парамі, тройкамі, паасобку пад жартаўлівыя сьпывы “Я цяцерку пасу на зялёным лугу”.

Самыя сьмелыя дабраліся да чыстае вады вадасховішча й пад поўняю, што паціху йшла ўжо на скон, пасылаючы сваё таямнічае сьвятло скрозь галіны дрэваў, кінуліся ў вадку, каб ачысьціць сябе вадую ад бруду, хваробаў, усяго ліхога, як і належыць на Купальле.

Тым часам Пётра Рыжы пад наглядом Валі Якімовіч зварыў крупнік на 27 тра-

вах і мёдзе з гарэлкаю, духмяны пах якога прывабіў усіх. З кубачкамі ўсе пацягнуліся да цудадейнага лекавага напою, які некаторых настроіў на філзафскі лад, а сяго-таго на рамантычны. Расьселіся вакол ужо дагараючага вагна, які старанна падтрымлівалі ўвесь час. Тут Сяржук Сокалаў-Воюш узяў у рукі гітару і засьпяваў цэлы шэраг сваіх новых і старых рамантычна-патрыятычных песьняў. Песьні змяняліся размовамі, жартамі, сьмехам.

Праз шэры туман з-за лесу паціху выкатваўся чырвоны вогнены шар сонца. Прачнуліся птушкі, лес напоўніўся новымі сьпевамі. У попеле дагарэўшага вогнішча пяклася бульба. Агульнае сяброўскае застолье завяршыла абрад.

Дарэчы, надвор’е спрыяла нам. Стаяла прыемная прахалода. Абяцаны дождж распачаўся толькі апаўдні. Але і тады ад’яжджаць не хацелася. Застаецца толькі пашкадаваць тых, хто знайшоў сабе прычыну, каб не паехаць на Купальле.

Наста КАРТУЛЬ
Фатаздымкі Віктара ДУДАРАВА

Зваротнай дарогі няма

Ірына ВАРАБЕЙ

Нарэшце гэта адбылося. Урэшце яно здарылася. Падзея, аб неабходнасці якой ведалі сьвядомыя беларускія вернікі, цяжкасці асягнення якой усведамлялі тыя, хто быў да яе спрычынены, — здзейснілася. У царкоўную гісторыю ўпісваецца яшчэ адна адметная дата: 11 траўня 2008 году — адраджэнне Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы.

Я — чалавек звычайны, шэраговая парафіянка, хто моліцца і хоча маліцца і далей ў сваёй — беларускай — царкве. Я веру ў Бога, але не валодаю дэталёвым веданнем царкоўных законаў і канонаў. Таму свой аповед і развагі аб гэтай падзеі вяду з пункту гледжання чалавека, які проста прысутнічаў побач, бачыў на ўласныя вочы і перажываў у той-жа час.

Пачатак падзеі ды майго аповеду трэба аднесці на паўтары гады назад, да прыгожых па-паўночна-амэрыканску восеньскіх дзён, калі па антарыйскіх ды пэнсільванскіх дарогах адно шпаркае аўта несла чатырох устурбаваных сябраў-аднадумцаў, парафіянаў Таронтаўскае беларускае царвы сьвятога Кірылы Тураўскага. Мы ляцелі ратаваць Царкву. Адтуль, зь Нью-Джэрсі, з Рады БАПЦ прыйшла трывожная вестка: ёсьць прапановы і намеры аддаць БАПЦ пад кіраўніцтва Ўкраінскае Праваслаўнае Царквы Канстанцінопальскага Патрыярхату. Таронтаўская парафія зразумела такую прапанову, як канец і Беларускае, і Аўтакефальнае, а таму сьпешна выправіла сваіх ганцоў, сярод якіх была і я.

Турбавацца было з чаго: гэта не навіна, што далёка ня ўсім у сьвеце хочацца, каб існавала Беларускае Аўтакефалія. Зразумець гэта вельмі проста. Не паглыбляючыся ў энцыклапэдычныя падрабязнасці гісторыі, каб ня збочыць ад галоўнае ідэі, для вобразнасці можна ўзгадаць старую беларускую казку пра зайчыкаву хатку. Хто тая ліска, што запанавала ў чужой хатцы, выставішы за дзьверы гаспадару, здагадацца ня цяжка. Больш за 200 год таму, калі Расея зьяявала Вялікае Княства Літоўскае і акупавала ягоня тэрыторыі, Расейская Праваслаўная Царква паласавалася сваёй доляй ад пераможнага рабаўніцтва — усе праваслаўныя і саборы і царквы адышлі да яе. Ад таго часу беларускае праваслаўнае царквы, што вядзе свой пачатак яшчэ ад Бізантыі ды сьвятой Эўфрасініі Полацкай, і ніколі някага дачынення да Маскоўскае мітраполіі ня мела, на тэрыторыі Беларусі няма. Тое, што Маскоўская мітраполія называе свае філіі “беларускімі” — не адпавядае ні сутнасці, ні апраўдае рабаўніцтва. Зьдзейсніўся вядомы наказ Кацярыны II: “Што не зрабіў расейскі штых — даробіць расейска школа і расейская царква”.

Аднак, ня ўсё і лісцы масьленьніца. Вось жа ён, зайка — жывое сьведчаньне беззаконьня, зьнішчальнік тэрміну даўнасьці. Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царква існуе па-за тытульнай тэрыторыяй, у дзіўным для рэлігійнай інстытуцыі статусе — “на выгнаньні”. Як, зрэшты, у гэтым-жа статусе існуе і беларуская дзяржаўнасць, і культура. Гэтым самым, нажалі, БАПЦ набыла палітычную значнасьць. Трэба сказаць, Царква палітыкай займацца ня хоча. Яна імкнецца абслугоўваць рэлігійныя патрэбы вернікаў ды марыць вярнуцца ў краіну беларусаў, каб служыць толькі іхнім інтарэсам. Палітыку Беларускай Аўтакефаліі накідваюць звонку — тыя, хто з радзімы яе выгнаў і назад пушчаць ня хоча.

Гісторыя існаваньня Царквы на выгнаньні — гэта гісторыя ахвярнага слу-

жэньня беларускасці і беларусам, гэта гераічныя і часам трагічныя лёсы сьвятароў і япіскапаў. Гэта і штодзённае вырашэньне сацыяльных, матэрыяльных і эміграцыйных праблемаў. (Беларускія сьвятары працуюць, як і звычайныя эмігранты першага пакаленьня: рабочымі, будаўнікамі, шафёрамі, а па нядзелях служыць у царквах). А яшчэ гісторыя БАПЦ на выгнаньні — гэта жыцьцё пад пільнай увагай дасьледчых ворганаў савецкіх, тады расейскіх камітэтаў. А джэнтэльмэнскі набор іхнае апекі ўсім вядомы й нязьменны. Гэта — паклёпы, хлусьня, правакацыі, стукачы, засланцы, зьвады, навалокі... і бясконца... Усе сродкі добрыя, абі зьвесці існаваньне БАПЦ на нішто. Яно й зразумела: самое існаваньне Царквы нагадвае, каму чыя хатка належыць, а самае галоўнае — надта хаткі вяртаць законнаму гаспадару ня хочацца. Таму Царква церпіць удары ад “нябачнага фронту” нават мацнейшыя, чым выпадаюць на грамадзкія суполкі дыяспары.

Да таго часу, як шпаркае аўта паімчэла чатырох устурбаваных таронтаўскіх парафіянаў да паўднёвых суседзяў, перад

БАПЦ паўстала сур’ёзная праблема: нястача сьвятароў і япіскапаў. У Царквы застаўся адзін яраарх — Мітрапаліт Ізяслаў, старэнькі, хворы. Настала пагроза новага стану — “сіроцтва” царквы. І тады ў нечыей хітрай галаве і высьпела зманлівая ідэя пайсьці пад кіраўніцтва іншае царквы. А вынікам была-б згуба двух атрыбутаў: “беларуская” і “аўтакефальная”.

Можа, гэта і да лепшага: такая прапанова высьветліла праблему ды спанукнула нешта тэрмінова рабіць. І вось нашае аўта на дзесяць гадзін дарогі ператварылася ў штаб па вызначэньню нашае стратэгіі і тактыкі да маючага адбыцца паседжаньня Рады Царквы.

Галоўным героем гэтага рухомага “камітэту бясьпекі” быў Міхась Тапуноў, Старшыня Таронтаўскае парафіі. Гэта ён знайшоў усе асноўныя аргумэнты й тэзы, лягічныя й дакладныя. Ён вызначаў усю тактыку нашых прамоваў і перамоваў. І, урэшце, гэта ягоным быў галоўны довад, што ў Беларускай Аўтакефаліі ёсьць свае рэзэрвы для самастойнага існаваньня. І такім рэзэрвам — паводле Міхася — быў наш сьвятар айцец Вячаслаў (Логін).

Калі я гавару “наш айцец”, то маю на ўвазе дакладна: таронтаўская парафія лічыць а. Вячаслава сваім. Ён некалькі гадоў служыў ў нас, тут быў высьвечаны ў сьвятары Мітрапалітам Мікалаем. Мы добра яго ведаем і любім як нашага блізкага сябру; ведаем ягоня якасьці: шчырая беларускасць, дбайны клопат аб Царкве, годнасць, аскетызм, адукацыя і эрудыцыя на ўзроўні энцыклапэдычнай.

Зрэшты, як і недахопы ягоня нам ня дзіва, прыкладам тое, што зь ім часам бывае цяжка па-жыцьцёваму дамовіцца. На маю думку, праўда, і гэты быццам недахоп ідзе ад сапраўднай годнасьці: ад няздольнасьці ні на каліўца скрывіць праўду ці адхіліцца ад царкоўнага статуту і канонаў. Для сябе-ж ён не патрабуе нічога. Тым ня менш, тагачаснае кіраўніцтва нашае парафіі, ня здолёўшы вырашыць эміграцыйныя справы а.Вячаслава, свайго сьвятара страціла. Айцец перабраўся ў ЗША, у царкву Жыровіцкае Божае Маці ў Гайленд Парку (куды мы зараз і ехалі).

Пазьней абавязкі Старшыні парафіі ўсклалі на Міхася Тапунова — і гэта быў цалкам рацыянальны выбар, бо пад ягоным кіраўніцтвам справы ў царкве зрушылі зь мёртвай кропкі. Вось і зараз Міхась ехаў сустрэцца з а.Вячаславам, каб прапанаваць яму вярнуцца ў Таронта і паабяцаць пэрсанальна палагодзіць усе ягоня эміграцыйныя праблемы.

На наступны дзень назад, на поўнач, у Таронта стомленае аўта панесла чатырох змарнелых ад сустрэч, размоваў, спрэчак, але радасных ад усьведамленьня зрб-

ленай справы сябраў-аднадумцаў. У нас усё атрымалася, плян быў здзейсьнены. Знайшліся аднадумцы і ў амэрыканскіх парафіях, і было прынятае рашэньне вылучыць а. Вячаслава кандыдатам у япіскапы і тады высьвяціць яго ў гэты сан.

Мне цікава было адзначыць, як прапанова стаць япіскапам паўплывала на станоўчыя зьмены ў характары і душэўным стане а. Вячаслава. Ён рабіўся больш рашучым, упэўненым (гэтых якасьцяў яму раней бракавала), больш акрэсьленым у меркаваньнях... Я падумала, ці ўсьведамляе ён да канца, на які шлях становіцца?

Па дарозе дадому сябры “камітэту бясьпекі” пастанавілі трымаць у строгім сакрэце справу высьвечэньня а. Вячаслава ў япіскапы. Прычыны, зразумела, усё тыя-ж — ня ўсім гэтая ідэя спадабаецца...

А пасля гэтага была праца. Шмат працы. Бо адна справа — вырашыць, а другая — як гэта зрабіць? Як у сваёй Царкве не было япіскапаў, хто-б мог правесці хіратонію, трэба было шукаць іх у іншых Аўтакефаліях: украінскай, грэцкай, сэрбскай, македонскай, баўгарскай. І ўсё гэта — лісты, сустрэчы, паездкі, перамовы-перамовы... чыйсьці вольны час, высылкі, траты. У гэтага “чыйсьці” ёсьць канкрэтнае імя — Міхась Тапуноў. І, вядома, сам а. Вячаслаў. Празь некалькі месяцаў айцец вярнуўся ў Таронта, калі ён атрымаў рэзыдэнцкі статус у Канадзе.

Часам апускаліся рукі, здавалася, нічога не атрымаецца. Аднойчы адзін грэцкі япіскап сказаў ім: “Не адчайвайцеся. Бог апякуецца вамі, Ён дапаможа. І ўсё атры-

маецца лепш, чым вы нават мяркуеце”.

Мы перажывалі цяжкі час: пэрспэктыва апынуцца раптам ў “сіроцтве” вісела, як дамоклаў меч. Праз год пасля таго паседжаньня памёр наш Мітрапаліт Ізяслаў. Паўгады мы пражылі з боязьню нават вымавіць гэтае слова: “асірацелі”. Але справы па высьвечэньню япіскапа рухаліся, і мы жылі надзеяй. Колькі разоў усё зрывалася, бо да канца справы трымаць сакрэт немагчыма. Урэшце, напачатку лютага сёлета а. Вячаслаў быў пастрыжаны ў манахі зь імем Сьвятаслаў. Хіратонія ў япіскапскую годнасць была прызначана таксама ў лютым, але не пасьпелі аб ёй абвесціць, як яна раптам была адмененая літаральна напярэдадні...

Прайшло амаль тры месяцы няпэўных чаканьняў, як мне патэлефанаваў Міхась: “Зьбірайся, едзем”. — “Куды?” — “У Нью-Ёрк, на хіратонію. ...Толькі, ціха! ...Камэру не забудзь: хачу, каб ты зрабіла фотарэпартаж”. Добра, Міхасю, што падказаў. А я ўсё думала, што-ж падарыць Уладку на ягонае сьвята. Вось-жа — фотаальбом зь ягонай хіратоніі. Паехалі!

І ні гэтая архіяцкая паездка (чатырнаццаць гадзін туды, столькі-ж назад, бо мы яшчэ зязьжджалі ў Атаву па спню Івонку Сурвілла), ні ня самыя добрыя ўражаньні ад “сталіцы сьвету” зь ейнымі “джунглямі” ды пробкамі на дарогах не змаглі кінуць нават ценю на захапленне той грандыёзнай дзеяй, што адбылася ў сьветлым, новаадрамантаваным саборы сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне.

Я столькі ярахаў у адным месцы ня бачыла ніколі, як, зрэшты, і такой колькасці сьвятароў. Бляск адзеньняў, чысьціня залі, дзе ад магутнага хору сьвятаровых басоў зьвінела столь, і душа ўзносілася ўвысь. Больш урачыстай і ўзьнёслай падзеі я ў сваім жыцьці не перажывала.

Абрад хіратоніі быў выкананы архіяпіскапам Уманскім і Дзётройцкім Аляксандрам, япіскапам Барыспальскім Пасіем ды япіскапам Гьюстанскім і Тэхаскім Макарыёсам. Так, зноў украінцы працягнулі нам сяброўскую руку дапамогі. І то праўда — ад каго-б яшчэ было яе чакаць, як не ад сябраў-суседзяў?

Уразіла заключная прамова архіяпіскапа Аляксандра. Ён зазначыў, што беларуская культура, улучна з Аўтакефальнай Царквой, пацярпела значна мацнейшы ціск з боку імперыі, чым украінская, менавіта таму, што супраціўлялася актыўней. Думка для мяне ня новая, але ўзрадавала тое, што агучыў яе ўкраінец. Што-ж, парадуюем, што наш япіскап высьвечаны чалавекам мудрым і шчырым.

І хача ня раз мяне зганяла з аўтарных прыступак шанюнае сьвятарства — мяне і папярэджвалі, што жанчынам далей з другую прыступку падымацца нельга, але ўзьнёсла ўражаньні пераагалі ўвесь кантроль над сабою — усё-ж альбом з фотарэпартажам атрымаўся на славу і, спадзяюся, будзе добрай памяткай для нашага дарогаго Уладкі Сьвятаслава.

Як, вядома, добрай памяццю і для мяне. Я доўга яшчэ буду перагортваць бачынікі альбому і раз за разам перажываць шчаслівывы імгненьні. Як сустракалі ля парога хлебам-сольлю высокіх гасьцей, як узносіліся малітвы, як ускладаліся рукі, як пераапаналі сьвятара ў япіскапа, як перадавалася жаало. Здымак за здымкам не дадуць сьцерці з памяці галоўнае ўражаньне: як крок за крокам мяняўся духоўны стан віноўніка ўрачыстасцяў, як ператварыўся ён з айца ва ўладку.

Вось ён стаіць перад трыма вялікімі саноўнікамі, трымае клятву — сьціплы сьвятар, упэнены ў тым, што гаворыць, але твар чамусьці бы стомлены. А вось тут пад іконай, чакае рукапалажэньня — ужо з ясным тварам, стрымана-нецяярплівы. Вось кульмінацыя: рукі трох ярахаў на ягонай схіленай галаве — і я адчуваю прысутным тут Дух Сьвяты. Вось здымак мо-

Працяг на бачыне 6

Весткі й Паведамленьні

Нью-Ёрскага адзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня

Viestki j Paviedamlenni

Belarusan American Association, Inc.

✉ 166-34 Gothic Drive, Jamaica, N.Y. 11432 Сусьветнае сеціва: www.baza-belarus.org

№ 7 (510)

Ад Галоўнай Управы БАЗА

Апошнім часам шмат увагі было адведзена падрыхтоўцы 28-й Сустрэчы Беларусаў Паўночнай Амэрыкі, якая адбудзецца сёлета на Labor Day ў Грамадскім Цэнтры “Полацк” каля Кліўленду. Гаспадаром Сустрэчы будзе кліўлендзкі адзел БАЗА, а многія сябры Галоўнай Управы БАЗА, разам з Галоўнай Управай ЗБК і ўсімі аддзеламі займаюцца каардынацыйнай дзейнасьцю.

Ужо спецыяльна запрошаныя госьці зь Беларусі, ды аб намеры прыехаць паведамлілі людзі з розных штатаў ЗША і нават з Эўропы. У праграме плянуецца народны кірмаш, канфэрэнцыя, банкет, забавы, выставы мастацкіх твораў ды вялікі канцэрт з удзелам артыстаў і групаў з розных асяродкаў і таксама зь Беларусі. Рытуецца транспарт з большых асяродкаў, як і начлег у бліжэйшых матэлях.

Старшыня Галоўнай Управы БАЗА Вячка Станкевіч выступіў з дакладам на канфэрэнцыі ў Варшаве пад назваю “Зьмена пакаленьняў або беларускія адрознасьці ў мэгах, каштоўнасьцях і стратэгіі”. У канфэрэнцыі брала удзел каля 40 беларускіх і замежных навукоўцаў ды шмат маладых актывістаў.

Разгорнутая дзейнасьць вакол чарговага Акту аб дэмакратыі ў Беларусі. Галоўная Управа бярэ ўдзел у нарадах Балтыйска-Чарнаморскага Альянсу і разам з гуртком БАЗА з Вашынгтону брала ўдзел у ганараваньні кангрэсмена К. Сьміта, нашага асноўнага прыяцеля ў Кангрэсе. Імпрэза была ладжаная праз Цэнтральна-Ўсходнеэўрапейскую Кааліцыю (СЕЕС), дзе БАЗА прадстаўляе сяброўка Галоўнай Управы Алеся Кіпель.

Чэрвеньскі сход адзелу БАЗА

Ужыдзела, 8 чэрвеня, у Фундацыі імя Крэчэўскага адбыўся чарговы сход Нью-Ёрскага адзелу БАЗА. З гутаркай пра гісторыю беларускай эміграцыі ў Амэрыцы, пра Беларускі Інстытут Навукі і Мастацтва (БІНіМ) і ягоную дасьледчую і выдавецкую дзейнасьць перад прысутнымі выступіў гісторык і літаратуразнаўца, сябар БІНіМу, архівіст Рады БНР сп. Лявон Юрэвіч.

Напачатку прамоўца сказаў некалькі словаў пра сябе, сваю дзейнасьць і свае зацікаўленьні. Сп. Юрэвіч скончыў унівэрсытэт, вучыўся ў аспірантуры, займаўся досьледам у галіне літаратуразнаўства. Ад 1993-га году жыве ў ЗША, працуе ў Нью-Ёрскай публічнай бібліятэцы. Рэдагуе кнігі беларускіх эміграцыйных паэтаў і пісьменьнікаў, якія выходзяць у сэрыі БІНіМ. Сп. Л. Юрэвіч зьяўляецца аўтарам шэрагу досьледаў па беларускай літаратуры і гісторыі, аўтарам артыкула пра бібліятэкі Беларусі ў “Энцыклапэдыі бібліятэказнаўства й інфармацыі”, рытуе артыкул пра беларусаў у Нью-Ёрку для 2-га выданьня “Энцыклапэдыі горада Нью-Ёрку” (аўтарам падобнага артыкула ў першым выданьні быў В. Кіпель).

Затым сп. Юрэвіч адзначыў, што беларусы, якія апынуліся на чужыне пасля Другой сусьветнай вайны, акрамя палітычных арганізацыяў узяліся за стварэньне культурніцкіх, навуковых структураў, прыкладам чаго ёсьць Беларускі Інстытут Навукі і Мастацтва (БІНіМ). Гэты Інстытут быў створаны ў 1951 годзе для яднаньня беларускіх інтэлектуальных сілаў, для досьледаў у галіне беларусаведы ды інфармаваньня амэрыканскай і заходняй грамадзкасьці пра Беларусь, беларускую грамаду ў Амэрыцы і краінах вольнага сьвету.

За першыя некалькі год у БІНіМе было зарэгістравана каля 60 сяброў, а на чале БІНіМу ў 1950-х стаялі Ўладзька Васіль (Уладзімер Тамашчык, япіскап БАПЦ), літаратар Янка Ліманоўскі, дасьледчык гісторыі Вітаўт Тумаш, літаратуразнаўца Антон Адамовіч. Неўзабаве сяброўства ў БІНіМе засягнула паўтары сотня чалавек, умовамі сяброўства было толькі зацікаўленьне беларускай культурай і вышэйшая асьвета, пісьменьнікі й мастакі прымаліся ў сябры па выніках творчасці. Існуе арганізацыя і дасюль выключна на складкі і на ахвяраваньні беларускай грамадзкасьці.

Функцыі БІНіМу былі падзеленыя на вонкавыя і нутраныя. Сярод военкавых функцыяў было рэпрэзэнтаваньне беларускай культуры, беларускай грамады ў Амэрыцы і шырэй у сьвеце, пры кожнай прыдатнай нагодзе. Навязваліся кантакты і супрацоўніцтва з разнастайнымі культурніцкімі й асьветнымі ўстановамі: унівэрсытэтамі, каледжамі, музэямі, бібліятэкамі. Усталёўваліся сувязі з славістамі, гісторыкамі, бібліятэкарамі, усімі, хто цікавіўся Беларуссю.

Сярод нутраных функцыяў БІНіМу былі арганізаваньне рэгулярных сходаў, дзе абмяркоўваліся культурніцкія навіны зь Беларусі, новыя выданьні па розных галінах беларусаведы. Было наладжана супрацоўніцтва зь беларускімі суполкамі, якім БІНіМ дапамагаў інфармацыяй, чытаньнем лекцыяў і дакладаў. Нутраная дзейнасьць улучала плянавыя сходы, ліставаньне, справаздачи, падрыхтоўку й рэдагаваньне матэрыялаў чарговага часопісу.

Сёньня рэальная колькасьць актывіўных сябраў Інстытуту зьменшылася, аднак праца працягваецца. Выходзіць часопіс “Запісы БІНіМ”, актывна вядзецца кнігавыдавецкая дзейнасьць. Пасьля аднаўленьня незалежнасьці Беларусі да працы Інстытуту далучыліся навукоўцы зь Бацькаўшчыны, частка выданьняў БІНіМу друкавалася ў Беларусі. БІНіМ выдаў дзясяткі манаграфіяў беларускіх дасьледчыкаў на эміграцыі: Міколы Куліковіча, Вітаўта Тумаша, Сымона Кабыша (Кандыбовіча), Антона Адамовіча, Льва Акіншэвіча, Уладзімера Сядуры. Ад 1970-х гг. выходзяць кнігі ў сэрыі “Беларускія пісьменьнікі й паэты на эміграцыі”. БІНіМ бярэ ўдзел у выданьні кніг з сэрыяў “Бібліятэка Баць-

каўшчыны”, “Бібліятэка Беларускага Гістарычнага Агляду”. З дапамогай БІНіМу выйшлі, напрыклад, такія кнігі як “Беларускае студэнцтва на чужыне” Барыса Рагулі, “Ангельска-беларускі слоўнік” Валянтыны Пашкевіч ды шмат іншых.

Сп. Юрэвіч перадаў Фундацыі Крэчэўскага і БАЗА карціну, якую атрымаў ад сьв.пам. Барыса Рагулі. Гэта партрэт Васіля Рагулі, выбітнага грамадзкага і палітычнага дзеяча, які ў міжваенны час быў беларускім сэнатарам у польскім сэйме, а па вайне жыў у ЗША.

Л. Юрэвіч перадае БАЗА партрэт В. Рагулі.

З інфармацыяй пра канфэрэнцыю ў Варшаве, прысьвечаную зьмене пакаленьняў і зьяўленьню новых палітычных лідэраў выступіў Старшыня Галоўнай Управы БАЗА Вячка Станкевіч. Ён адзначыў, што на канфэрэнцыі Беларусь была прадстаўленая выдатнымі інтэлектуальнымі сіламі, у яе працы бралі ўдзел Валер Булгакаў (“АРХЭ”), Аляксандра Дынько (“Кнігарня НН”), Алена Макоўская (“Бацькаўшчына”), Павел Севярынец (Партыя БХД), Віталь Сіліцкі (Беларускі Інстытут Стратэгічных Досьледаў, Вільня), Ірына Віданава (“Студэнцкая Думка”), пісьменьнік Уладзімер Арлоў, сацыёляг Андрэй Вардамацкі. Бралі ўдзел прадстаўнікі Радыё “Свабода”, Эўрапейскага Радыё для Беларусі, Радыё “Палёніа”, Радыё “Рацыя”, тэлеканалу БЕЛСАТ. Адбыўся абмен думкамі адносна новага лідэрства, у якім таксама прынялі ўдзел такія навукоўцы як Дэвід Марпалс, Лу Конвэй, дасьледчыкі зь Нямецчыны, Польшчы. У канфэрэнцыі браў удзел апостальскі візытатар для беларусаў замежжа а. Аляксандар Надсан. Да канфэрэнцыі быў адмыслова прымеркаваны Тыдзень беларускай культуры. Сп. В. Станкевіч прадстаўляў на канфэрэнцыі БАЗА і Раду БНР.

Сп-ня Валя Якімовіч, арганізатарка правядзеньня Купальля ў Нью Ёрку, распавяла пра Купальле, якое адбудзецца 21-22 чэрвеня. Яна патлумачыла сымболіку абраду, адзначыўшы, што гэта сьвята сонца, росквіту прыроды і жыцьцёвых сілаў. Сп-ня Якімовіч распавяла таксама пра парадак правядзеньня сьвята, і заклікала ўсіх прысутных, асабліва моладзь, далучацца да сьвяткаваньня, да захаваньня нацыянальных традыцыяў тут, на амэрыканскай зямлі.

Затым у разьдзеле “Рознае” адбылося знаёмства з гасьцямі адзелу, прагучалі аб’явы і паведамленьні.

Віталь ЗАЙКА

Наступны сход

нью-ёрскага адзелу БАЗА адбудзецца
13 ліпеня 2008 году

**УВАГА! Месца правядзеньня
сходу зьменена!**

Сход прайдзе ў Цэнтральным Парку на Мангэтане каля канцэртнай эстрады Наўмбэрг (Naumberg Bandshell), у Алеях (The Mall) пры 72-й вуліцы (уваход з боку 5-й Авэню).

Пачатак сходу — прыкладна а 2:00 папудні, пасьля завяршэньня Маршу Паняволеных Народаў і афіцыйнага адкрыцьця Тыдня Паняволеных Народаў (гл. асобную аб’яву пра гэтыя імпрэзы на апошняй бачыне).

Уплаты ў нью-ёрскі адзел БАЗА
Ахвяраваньні й складкі:

Н. Магамедаў30

Шчыры дзякуй!

Уплаты ў нью-ёрскі адзел дасылайце на:

Belarusan American Association

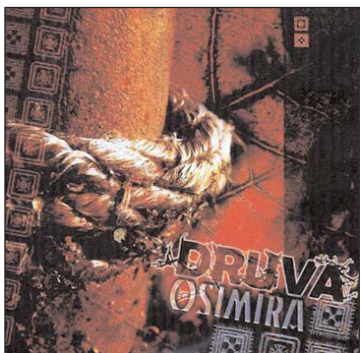
P. O. Box 230249

Brooklyn, NY 11223

Чэкі выпісвайце на

Belarusan American Association.

Нашая фанатэка OSIMIRA: аднаўляем атмасфэру старажытнай Крывіі

Эканамічная сытуацыя ў Беларусі, а галоўнае — нежаданьне беларускай дзяржавы і яе інстытуцыяў зьвяртаць увагу на патрэбы нацыянальнай культуры, прымушае маладых выканаўцаў шукаць іншыя шляхі па прасоўваньні музычнага прадукту слухачам. У асноўным, музыкі імкнуцца на Захад, дзе ёсьць больш шанцаў атрымаць вядомасьць і наладзіць плённейшыя творчыя кантакты. Галоўная перашкода для беларусаў на заходнім шляху — нядаўна ўведзеныя шэнгенскія візы, а таксама тое, што з’ўрапэйцы цяпер збольшага зацікаўлены ў прасоўваньні сваіх зорак, чым спрыяньню гуртам з такіх краінаў як Беларусь...

А таму многія выканаўцы зараз спрабуюць перагледзець свае прыярытэты і надаюць пільнейшую ўвагу ўсходняму напрамку, у прыватнасьці Расеі. Бо і ў гэтай краіне ёсьць дастаткова магчымасьцяў, каб набыць папулярнасьць, выдаваць альбомы, удзельнічаць у фэстывальным руху і даваць канцэрты. Галоўнае тут — знайсці такія структуры, якія былі-б пазбаўленыя замшэлых імперскіх комплексаў і догмаў, займець падтрымку сярод тых колаў, якія сапраўды жадаюць больш даведацца пра беларускую культуру, музыку і мову, хто бачыць у музыках не расейскамоўных “западнорусов”, а калегаў і творчых асобаў. Няма нічога дрэннага і ў тым, што гэтыя колы бачаць у беларускіх выканаўцаў і іх творчасьці яшчэ і камэрцыйную выгаду. Бо бізнэсовыя адносіны — гэта магчымасьць для выканаўцаў паправіць сваё матэрыяльнае становішча, чаго на радзіме нашыя музыкі пакуль зрабіць не могуць. Да таго-ж, будзе вельмі карысным і тое, што беларуская музыка і мова будуць шырай прадстаўленыя на расейскім музычным рынку. Ня будзем забывацца, што ў Расеі

жыве больш за 800 тысяч нашых суайчыннікаў. Для многіх зь іх такія канцэрты, альбомы — адзіны шлях пазнаёміцца з сучаснымі напрамкамі нацыянальнай культуры, усьведоміць сябе нашчадкамі культуры, якая мае тысячагадовую гісторыю, адчуць смак роднае мовы...

Сярод такіх музычных калектываў, якія ўдала працуюць на расейскім музычным рынку і не здраджваюць беларушчыне хочацца назваць магилёўскі гурт OSIMIRA. Дзякуючы свайму прад’юсару Алегу Ціханаву музыканты здабылі вядомасьць ня толькі ў Беларусі, але і ў суседняй краіне, выдаюць дыскі, прадстаўляюць беларускі фальк-мадэрн у Расеі. Прапагандзе сапраўднай беларускай музыкі і творчасьці гурта OSIMIRA вельмі дапамагае расейская выдавецкая кампанія “Sketis music”, якая спецыялізуецца на выданьні кружэлак пост-фольку і сучасных апрацоўках фальклёрнай музыкі розных краінаў.

І вось “Sketis music” прадставіла новы альбом гурта OSIMIRA “DRUVA”. Нагадаю, што для гурта гэта быў ня першы рэліз, выданы ў Расеі. Першым дыскам гэтай каманды ў Расеі стала перавыданьне дэбютнага альбому, які меў назву “Проща” і спачатку пабачыў сьвет у Беларусі. Перавыданьне гэтага дыска здзейсьнена ў палепшаным афармленьні.

Дарэчы, у каталёзе “Sketis music” значацца дыскі такіх вядомых беларускіх фальк-мадэрн-гуртоў, як “Троіца” і “Бан Жвірба”. І пляны па наладжаньню ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва ў гэтай музычнай галіне пашыраюцца...

Новы дыск “DRUVA”, першым зьявіцца ў расейскіх музычных крамах, быў прадстаўлены беларускім слухачам ў Менску на фэсьце Crivia Aeterna (Крывія Назаўсёды), які другі раз прайшоў ў мінулым годзе. Пасля гэтай прэм’еры праграму “DRUVA” было вырашана выдаць асобным дыскам.

Для гурта OSIMIRA новы альбом — гэта, у нейкай ступені, і зьмяненне творчай ідэалёгіі, і разьвіцьцё музычнай канцэпцыі. Калі ўдзельнікі гурта часоў зьяўленьня “Прощы” ўяўлялі

сваю творчасьць, як “музыку народных сьвятаў, кірмашоў ды гуляньняў, мэлэды прыроды нашай зямлі, дзе кожнае месца гучыць па-свойму”, то акцэнты “DRUVA” ўжо іншыя. Тут, на думку удзельнікаў гурта, гучыць музыка, якая “аднаўляе атмасфэру старажытнай Крывіі, бо менавіта так гучыць другое, сакральнае імя Беларусі.” І, як прызнаецца ў адным са сваіх інтэрвію кіраўнік OSIMIRA Андрус Палаўчэня, каб ствараць такую музыку, “адной генэтычнай памяці недастаткова, трэба ведаць традыцыю, і не па кнігам, а жыць зь ёй, што зараз, нажал, ужо амаль немагчыма...”

Да дасягненьня мэтаў, акрэсленых новым альбамом, музыкі OSIMIRA імкнуцца праз глыбін-

спэктар і вакальныя магчымасьці гурта. І гэта заўважаецца ў такіх цудоўных кампазыцыях альбому “DRUVA”, як “Купалка”, “Ой ты селязён”, “Ой, стаіць явар, тонкі высакі”.

Але мужчынскі вакал ня зьнік з гукавой палітры “DRUVA”: шаманскія сьпевы лідэра гурта Андруса Палаўчэні і дудара Кастуся Канцавога прымусяць успомніць ранейшыя канцэртныя містэрыі OSIMIRA, якія выконваліся імі ў складзе OSIMIRA і колам сяброўскага праекту PRAGNAVIT. Лепшыя ў гэтым сэнсе творы альбому — “Ваяры” і “Дзяды”. Аб’ядноўвае іх выкарыстаньне рэдкага для сёньняшніх фальк-выканаўцаў музычнага арэфакту — сурмы. Гэты старажытны і магутны па-

на разнастаных духавых народных інструмэнтах — дудках, чароце і акарынах.

Затое, іншыя традыцыйныя беларускія інструмэты — дуду, варган, колавую ліру — музыканты OSIMIRA выкарыстоўваюць для стварэньня складаных музычных палотнаў чароўна-варажбіцкай і сакральнай тэматыкі. Каб упэўніцца ў гэтым, раім праслухаць кампазыцыі “Ноч кола” і “Покліч дрэса”, якія зьмешчаныя на гэтым альбоме ў якасьці бонус-трэкаў. Першая з названых п’есаў здатная выклікаць сапраўды псіхадэлічныя вобразы начных жахаў, другая ж — прымушае задумацца пра лёс той спадчыны, якая засталася нашчадкам з часоў старажытнай Крывіі. Да гэтага заклікае і назва альбому “DRUVA”, якая паходзіць ад старажытнага прускага слова drūvis — дрэва...

Нажал, той факт, што музыкі гурта OSIMIRA ўвесь час знаходзяцца ў творчых пошуках і зьменах, некаторымі крытыкамі і слухачамі ў Беларусі трактуецца як стылістычная невытрыманасьць, а акустычны мінімалізм — як залішня “халоднасьць” такой музыкі. Зацікаўленыя-ж слухачы заўважаць, што альбом “DRUVA”, які прапануюць слухачам Андрус Палаўчэня са сваімі сябрамі, напоўнены новым зместам, не падобным на ранейшыя экспэрымэнтныя магилёўскія музыкаў. Цяпер музыка OSIMIRA заглябляецца ў старажытныя музычныя пласты, да якіх іншыя беларускі фальк-музыкі яшчэ не дакраналіся. І тое, што яны гэта робяць не павярхоўна, а з пачуцьцём піэтэту да першакрыніц, засьведчыла прызнаньне гурта OSIMIRA лепшым на мінулагодняй “Рок-каранавіі”, дзе гурт і іх альбом “DRUVA” ўпершыню быў адзначаны рок-каронай ў намінацыі “Традыцыя і сучаснасьць”.

Да таго-ж, так быў уганараваны і ўнёсак музыкаў у прапаганду сучаснага беларускага фальк-мадэрну і пост-фольку сярод суайчыннікаў у Расеі, уклад ва ўмацаваньне беларускага пачатку ў межах усёй рэгіянальнай магилёўскай рок-плыні. А гэта дорага каштуе, асабліва ў цяперашніх беларускіх умовах!

Анатоль МЯЛЬГУЙ,
музычны аналітык
<http://mialguj.livejournal.com>
Фота аўтара.

нае асэнсаваньне старажытнага музычнага матэрыялу. У ягоных аранжыроўках пераважаюць мінімалістычныя музычныя фарбы, паліфанічныя “галасныя” сьпевы і заглябленьне ў ледзь заўважныя падтэксты аўтэнтычных твораў. І гэта вельмі розніцца ад падыходаў, характэрных для альбому “Проща”, на якім перавага аддавалася рытміцы і аранжыроўкам з арэналу фальк-року, аўтарскім фантазіям на тэмы фальклёру. Цяпер у альбоме “DRUVA” асноўная ўвага нададзена глыбіні й інтанаваньню песень. Дасягаецца гэта вельмі разнастайнымі вакальнымі распрацоўкамі фальклёрных тэмаў. Таму відавочна склад удзельнікаў гурта быў узмацнены новымі сьпявачкамі: Вольга Брацянкова і Вольга Пыткова значна пашырылі тэмбравы

гучаньню інструмэнт у выглядзе драўлянага рога надае кампазыцыям той гукавы прастор і прыродную спракавечнасьць, якія і павінны мець песні з такім старажытным падтэкстам.

Што тычыцца інструмэнтавак іншых кампазыцыяў, то яны амаль усе зробленыя досыць далікатна і, нават, вынаходліва. Вось напрыклад, спецыфіка кампазыцыі “Жыцьне” падрэсьлена знаёмымі сляянам гукамі кляпаньня кос-літовак (зь ёй паймаў стэрскую шчыруе Андрус Палаўчэня). Музыка надае калярыт кампазыцыі спачатку спарядчым, а пасля і паліфанічным рытмам, які ўзьнікае на палёх падчас касьбы...У кампазыцыях “Пчолка”, “Лёля”, “Расоха” ўвагу слухачоў прыцягваюць мяккія тэмбры і гнуткія мэлядычныя лініі, што выконваюцца

Назад дарогі няма

Працяг з бачыны 4

манту, які мне найцікавейшы: сьвятарская рыза ўжо зьнятая, твар Уладыкі Аляксандра, зьвернуты да новаасьвечанага бы з запытам: “Ці гатовы ты?” І твар ужо Уладыкі Сьвятаслава — сур’езны, суровы, з поўным усьведамленьнем таго, на які шлях становіцца... І вось надзеты япіскапскія рызы. Усё. Зьдзейсьнілася!

Мне ў той момант на памяць прыйшло маё даўняе трохрадкоў’е:

А мы вынішчаемся.
Зноў адраджаемся.
Мы — ачышчаемся.

...Я тады падышла да Міхаса Тапунова, які ўсё нэрваваўся, каб раптам не сарвалася ўсё на апошніх кроках; ён тады выдых-

нуў з палёгкай і прашаптаў: “Ну, усё! Зроблена. Зваротнай дарогі няма!”

І апошні здымак — я наўмысна яго лавіла — новы Япіскап Наваградскі і Паўночна-Амэрыканскі Сьвятаслаў з крыжом у руках вітае прыхажанаў. І твар узняты, шчасьлівы й прыгожы, прасьветлены нябеснай радасьцю — твар чалавека, што вольна прыняў Духа Сьвятога.

Іс пола еты, Дэспота! Дай, Божа, на доўгія гады! Плённага служэньня вам, Уладыка Сьвятаслаў!

Ах, якое яно, новае, ніколі яшчэ не вядомае для мяне пачуцьцё — такое салодкае, ціхае-радаснае — мець япіскапа свайго. Не прызначанага ды прысланага зьнедуку некім, а свайго даверанага, каго сам-жа хацеў бачыць у гэтым сьне. І гэтак лёгка й радасна пераходзіць на новы

зварот: “уладыка”.

Вось такім яно было — сьвята адраджэньня Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы на выгнаньні. Вось такі мой расповед аб ім — асобы прыватнай, якой пашчасьціла быць прысутнай.

А што ж далей? Далей усё тое-ж: цяжкі шлях незалежнага беларускага яраарха.

У сувязі з гэтым не адпускаюць у думках дзьве размовы. Першая: з дарагім, ужо Уладыкам Сьвятаславам, дома, у роднай парафіі, пасля сьвяткаваньняў. “...Уладыка, вы-ж разумееце, што кінулі сябе на цьвікі?” — “Што цьвікі, — усміхнуўся ён. — На цьвікі людзі нават спаць наважваюцца. На вілы ўзьдмуць!” І я чарговы раз у душы папрасіла ў Бога мужнасьці, цярапнасьці, мудрасьці і раўна-

Заканчэньне на бачыне 8

Фальклёр - душа і дух народу

Заканчэньне з бачыны 1

ты Алена Емельяновіч, Наталля Жук і Віктар Дубяга. Яны рупліва працавалі разам зь дзецьмі й бацькамі. Стараньнем Басі Пякарскай і Аліны Ваўранюк ўдалося атрымаць грант ад польскага ўраду, і тады зрабілі запіс дзіцячага выкананьня фальклёру.

Нарэшце, на мінулыя Каляды ад Аллы Орса-Романо ў мае рукі трапіў дзівосны маленькі дыск пад назвай "Вячоркі", запісаны ў Беластоку. Калядныя песьні й танцавальныя матывы зьвязваюцца ў адзіны цэльны сьпэктакль маладзенькім дзявочыым голасам каляднай варажбы ды калядных прыкметаў, дапоўнены спэцыяльнымі музыка-шумавымі эфэктамі вясковага жыцьця. І мне прыемна было адзначыць той факт, што на дыску сустракаюцца песьні з рэпэртуараў мужчынскіх фальклёрных гуртоў "Майстроўня", "Дзяньніца", "Літвіны" і нефармальнага маладзёвага згуртаваньня менскае "Талакі". Значыць, зерне, кінутае ў 1989—1990-х гадох, прарастае нават праз столькі гадоў. І гэта радуе. У песьнях адчуваецца таксама і ўплыў школы менскае "Госьціцы" Ларысы Сімаковіч. А гэта ўжо добры ўзровень.

А зусім нядаўна я пазнаёмілася з другім дыскам пад назвай "Ўсяму свай ЧАС", у якім падабраны музычны матэрыял паводле абраду "Рэкруты". Прыгожа аформленая арнамантам ды дакумэнтальнымі фатаздымкамі вокладка арганічна дапаўняе змест дыску, які пачынаецца з шумавых гукаў лесу, птушынага сьпеву і раптам чуецца таямнічая замова паўшэптам ад урокаў: "Царыца-вадзіца, красная дзявіца, марская крыніца, божжа памачніца, і ўгодніца Ўльяніца, і румяніца, рака вялікая..." Салаўіныя сьпевы і шум лесу перарываецца песьняй стройных упэўненых дзіцячых галасоў: "Чаго, вясна, за лес пайшла, што крутыя горы, чаго, дзеўка, за-

муж пайшла за чорныя бровы?..." Зноў дзявочы галасок, нібы тая свой сон апавядае, парапыняецца самотнымі дзявочымі галасамі, нібы коціцца няспыннае жыцьцёвае кола:

Юныя сьпявачкі студыі аўтэнтчнага беларускага фальклёру "Я нарадзіўся тут".

*Ідэ вэрбонька кучарава, да што ж ты голье паламала
Не сама я іх паломала, паломала мне суха воля...*

І ўжо як бы натуральны пераход ад аднае да іншае песьні – гукі крынічкі, якая перакатваецца па каменчыках, зьмяняецца барабанным боем і чытаецца царскі ўказ аб тым, што служба ў арміі ліцьвінам-беларусам устанаўляецца бестэрмінова. Толькі значна пазьней гэты тэрмін быў скарачаны да 25 гадоў. І гучыць ў тэмпе маршу:

*Разьвівайся стары ды зялёны дубе, скорэ мароз будзе,
Прыбірайся малады малойчык, скорэ паход будзе.
– Я й марозу, ой да не баюся - хутка раззуюся.*

*– Я й паходу, ой да не баюся - сейчас прыбяруся. (2 р.)
Вязджае, ой да із дзярэўні рэкрут маладой,
Як паехаў за вароты, нізка пакланіўся.
Прашчай, прашчай уся мая грамада, можа зь кім сварыўся. (2 р.)
Пытаецца маці ў сына: "Калі прызэш ў госьці?"
– Як на мосьце ды трава паросьце – тады прыду ў госьці.
Вазьмі, сястра, пяску жменю, ды пасей яго на каменю,
Як пясок жытам узыйдзе, тады рэкрут у госьці прыйдзе...*

Ну каго-ж могуць пакінуць абыякавымі гісторыя нашага народу і краю, як і гэтыя словы песьні? Трэба адзначыць, што складальнікі рэпэртуару вельмі шмат папрацавалі над пошукамі рэкруцкага песеннага скарбу. У мэлэдыях захаваная аўтэнтчнасьць гучаньня. І тут а нічога ня трэба прыўкрашваць і апрацоўваць! Гэткая веліч! Такая праўдзівасьць! А любое "асучасьваньне" толькі выхалошчвае, пустошыць дух, і непрыўкрасную веліч фальклёру беларускага народу. Таму вялікі дзякуй і нізкі паклон беластоцкім беларускам Аліне Ваўранюк і Басі Пякарскай, мужчынскім Алене Емельяновіч і Алене Жук за цуд, створаны зь любоўю да свайго народу й зямлі.

І ёсьць надзея, што дзедзі, якія пад кіраўніцтвам сваіх настаўнікаў патрапілі ў магічнае кола беларускага нацыянальнага фальклёру, ніколі ня збочаць у чужую культуру, ня здрадзяць свайму народу і панясуць сьвятло і мудрасьць, якія прыдбалі, сваім нашчадкам.

Валянціна ЯКІМОВІЧ

З сумам паведамляем, што на 94-м годзе жыцьця адыйшоў у лепшы сьвет Мацей СМАРШЧОК, таленавіты заходнебеларускі паэт (Анатоль БЯРОЗКА) міжваеннай пары, выбітны амэрыканскі лекар і шчыры беларус. Выказваем шчырыя спачуваньні родным.

Сьв. пам. Сымон ЖАМОЙДА (11.01.1915 - 03.01.2008)

Адыйшоў ад нас Сымон Жамойда 3-га студзеня 2008 году. Мне асабліва цяжка было атрымаць гэтую вестку з даволі доўгім спазьненнем. Наш рэгент з царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Рычмонд Гіл, Нью-Ёрк, які так плённа працаваў да адыходу ад справаў у 1999 годзе, гэтак і зьнік з далягляду неўзаметку. Але я мушу вярнуць яму належнае месца, бо сп. Жамойда прывык да парадку за 30 год у царкве ў Рычмонд Гіл.

Знайшлі мы яго ў 1969 годзе, калі нам толькі нядаўна ўдалося арганізаваць прыход і пачаць пабудову новае царквы. Яшчэ не было будынку, але новы рэгент ужо пачаў сваю 30-гадовую службу. За ягоным рэгентствам зьмянілася шэсьць настаяцеляў у нашай царкве.

Сымон Жамойда быў выдатным працаўніком. Ён ніколі не прапусьціў ніводнай службы, за выняткам толькі калі быў нейкі час у шпіталі. Ён дбаў, каб прыход выжыў і разьвіваўся. За час сьпяваньня ў хоры сп. Жамойды нашыя харысты пераканаліся, што іхны кіраўнік вельмі добры чалавек і вельмі добры рэгент. Дзякуючы гэтым якасьцям кіраўніка, царкоўны хор добра задавальняў царкоўныя патрэбы.

З другога боку сп. Жамойда быў кваліфікаваным духоўным чалавекам – меў духоўную асьвету, добра арыентаваўся ў царкоўных законах, літаратуры, абрадах і трэбах. І дзеля гэтага быў цэннай адзінкай у царкоўным жыцьці прыходу наагул. А характэрна заваць працу Сымона Жамойды можна наступнымі словамі: адданасьць Богу, Царкве і Бацькаўшчыне, ахвярнасьць, дбаньне аб беларускасьці ў царкве, разьвіцьцё прыходу.

Пахаваны сьв. пам. Сымон Жамойда быў на могілках Іст-Рыджлаўн у горадзе Пасаік, Нью-Джэрзі. Хай яму будзе царства нябеснае і вечная памяць.

А я з Алаю перасылаем жонцы сьв. пам. Сымона Тацяне, дочкам Алісе, Яўгені і іхным сем'ям, дачцэ Еве і ўнучцы Элеаноры нашыя шчырыя спачуваньні.

Васіль ШЧЭЦЬКА

З С. Жамойдам пазнаёміліся мы даўно!!! ...1945 год. Нямецчына капітулявала, усё разьбітае. Уся энергія накіраваная толькі на тое, каб здабыць ежы на дзень. Мы з бацькам размаўляем – што рабіць. Падыходзіць чалавек: "Вы гаворыце па-беларуску, і я беларус." Мы былі вельмі радыя знаёмству. Адбылося яно ў горадзе Гарміш у

Архімандрэ Грэгары, дыякан Міхаіл, рэгент Сымон Жамойда пасля асьвячэньня Пасхі раніцаю пасля Ўсяночнай 23.IV.95 г.

Баварыі. Сп. Жамойда паказаў нам баяра, дзе можна было пераспаць, пякарню, дзе можна было купіць хлеба і г. д. Так пачалося нашае знаёмства-сяброўства, якое працягвалася панад 60 гадоў.

У Гармішы сп. Жамойда з Яўхімам Кіпелем друкавалі "Беларускую Волю", улёткі. Але найбольш сп. Жамойду цікавіла царкоўнае жыцьцё. Ён арганізоўваў праваслаўныя службы ў г. Гаміш. Вельмі варожа ён паставіўся да былых беларускіх япіскапаў, якія далучыліся да Расейскай Зарубежнай Царквы.

Праўда, ён быў актыўным і ў грамадзкім руху. У гарадзе Пасаік разам з

сп. У. Дудкам і Марыяй Кіпель арганізавалі суботнюю школу. Разам з Андрэем Мінчуком С. Жамойда быў дзейным у арганізацыі вэтэранаў. Быў у дырэкцыі Бэлер-Менску. Супрацоўнічаў у Нямецчыне із згуртаваньнем "Шыпшына" – друкаваўся.

Найбольшым гобі Сымона Жамойды была мова экспэранта, у якой ён вёў багатую карэспандэнцыю.

Перасылаю жонцы Тацяне, дочкам Алісе і Яўгені зь сем'ямі, а таксама дачцэ Еве і ўнучцы Элеаноры шчырыя спачуваньні.

Вітаўт КІПЕЛЬ

Марш Паняволеных Народаў

У нядзелю, 13 ліпеня, у Нью-Ёрку пройдзе Марш Паняволеных Народаў, першая падзея Тыдня Паняволеных Народаў, у якім традыцыйна бярэ удзел беларуская грамада Амэрыкі.

9:00 - раніцы збор удзельнікаў на 5-й Авэню і 59-й вуліцы (ля фантану гатэля Plaza).

10:00 - імша за Паняволеных Народы ў Катэдры сьвятога Патрыка.

11:00 - марш па 5-й Авэню да 72-й вуліцы.

12:00 - афіцыйнае адкрыцьцё Тыдня Паняволеных Народаў (Цэнтральны парк).

У чацьвер, 17 ліпеня, а 11:00 пройдзе дэманстрацыя перад будынкам Аб'яднаных Нацыяў, а ў нядзелю 20 ліпеня - урачыстае набажэнства ў лютаранскай царкве на 122 Е. 88-й вул. (пры Лексінгтан Авэню) і цырымонія закрыцьця.

Арганізаваны Камітэтам Паняволеных Народаў, які паўстаў у 1950-я гады, Тызень Паняволеных Народаў, часткаю якога ёсьць гэты Марш, быў масавай імпрэзай эмігранцкіх арганізацыяў з краінаў, якія калісьці зьяволілі савецкі камунізм, у тым ліку Беларусі. Сёньня большасьць тых краінаў вызвалілася і здабыла свабоду.

Беларусь засталася паняволенай прамаскоўскім дыктатарскім рэжымам. Гэта край, дзе зьліквідаваная дэмакратыя, парушаюцца правы чалавека, зьнішчаецца нацыянальная культура. Таму беларуская грамада працягвае браць удзел у імпрэзах Тыдня Паняволеных Народаў, выказваючы свой пратэст.

Віншуем

Уладыку БАПНЦ ЮРЫЯ з 75-мі ўгодкамі зь дня нараджэньня і 30-годзьдзем сьвятарскай дзейнасьці.

Сьвятары й вернікі ў Беларусі

Віншуем паважанага Лявона ЮРЭВІЧА зь днём нараджэньня і зычым далейшых посьпехаў у працы і асабістым жыцьці.

Віктар Мязяк запрашае

ахвочых паўдзельнічаць у заснаваньні турыстычнага прытулку "Беларуская сядзіба ў Мікулічах"

Сядзіба Мікулічы ("Мікулічы-пяць") месціцца ля шашы Баранавічы-Наваград акурат у палове дарогі: 33 км ад Баранавічаў і 27 да Наваградку. За 250 мэтраў ад шашы маленькае возера, на беразе якога і стаіць сядзіба. Вакол – Міцкевічавы мясьціны, памятнаы мясьціны з гісторыі СБМ і БКА.

Далей па шашы, празь 5,5 км, раскінулася легендарнае возера Сьвіцязь з прэчэстай крынічнай вадой. У бліжкім Наваградку – рэшткі замку, гара Міндоўга, музэй Адама Міцкевіча, гістарычны музэй, гандлёвы пляц, касьцёлы й царквы. Музэй-сядзіба А. Міцкевіча ў Завосьсі за 17 км ад Мікулічаў. Да Міру й Мірскага замку з пэйзажным паркам 40 км. Паблізу ў Баранавіцкім раёне знаходзяцца палац Радзівілаў у Паланэчцы, Туганавіцкі парк, Камень філярэтаў, старажытны касьцёл у Ішкалдзі, царквы ў Вольне й Сталавічах ды інш.

Віктар Мязяк – адзін з найбольш вядомых баранавіцкіх адраджэнцаў, лідэр Баранавіцкага БНФ і актывіст ТБМ, змагар за беларускую школу. Неаднаразова цягнуў ад рэпрэсіяў з боку ўладаў за сваю беларускую дзейнасьць у Баранавічах, за выезды на масавыя акцыі ў Менск.

Ня глядзячы на палітычны ўціск, ня траціць аптымізму, засноўвае ўласныя справы, мае ліцэнзіі на прадпрымальніцкую дзейнасьць у галінах агратурызму й пасажырскіх перавозак. Мяркуе разбудаваць набыты ў Мікулічах дом і ператварыць яго ў беларускі турыстычны асяродак. Трэба пачатны капітал, а пазьней – і рэкліма для ахвочых наведваць нашыя гістарычныя мясьціны.

Кантакт у ЗША: (732) 254-1233 або (516) 672-9406

Сяржук СОКАЛАЎ-ВОЮШ

Назад дарогі няма

Заканчэньне з бачыны 6

вагі для нашага новага яраха. На многія лета!

Другая: першае да мяне пытаньне Язэпа Пазьняка, зь якім на той хіратоніі я і пазнаёмілася: "Ну, як там у вас, у Тароньце, камсамольцы шчыруць?" – "То як-жа!" – "Ну й як: гавораць па-расейску, намаўляюць яднацца з матушкай?" – "Што вы! Шчырыя беларусы, адданыя патрыёты, кашулю рвуць на сабе." – "От жа, усюды яны..." Здавалася вонкава, хоць у вас іх няма..."

Ёсьць пэўныя падставы меркаваць, што на наступным перавыбарчым сходзе парэфіі Міхася Тапунова з пасады Стар-

шыні зьнімуць. Прычыны зразумелыя: актыўная дзейнасьць. А зачэпкі, вядома, знойдуцца. Ня будзе, дык надумаюць.

Але тыя, хто зьніме Міхася з пасады, бяссьільныя вынайчыць тое, што зроблена ягонымі намаганьнямі. Асьлінымі вушамі сонца не закрыць, як галасаваньнем не адмяніць рукапалажэньня, не пакіраваць Сьвятым Духам. Япіскапа "зьняць" немагчыма. Зваротнай дарогі няма.

А я зрабіла справу сваю: занатавала падзеі ды імёны для ўдзячных нашчадкаў, каб помніць тых, хто спрычыніўся да адраджэньня БАПЦ у 2008 годзе, хто ахвяраваў сваімі высіллкамі і часам, уклаў душу ў гэтую падзею. І гэтага таксама ўжо ня высекчы ніякай сякерай.

Таронта, 11-30 траўня 2008 г.

Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне (БАЗА) і Згуртаваньне Беларусаў Канады (ЗБК) паведамляюць, што

28-я Сустрэча Беларусаў Паўночнай Амэрыкі

адбудзецца **30-31 жніўня 2008 году**

ў Беларуска-Амэрыканскім Грамадзкім Цэнтры **ПОЛАЦАК**
11022 Webster Road, Strongsville, OH 44136

Праграма: Субота, 30-га жніўня

- Ад 1-й гадзіны папаўдні аж да вечара: **НАРОДНЫ КІРМАШ** на пляцоўцы Полацку з музыкай, пачастункамі. Працяглы паказ новых фільмаў і ручных вырабаў, спартовыя спаборніцтвы, выстава і продаж кніжак, дыскаў, сувэніраў, багатая лятарэя.
- Увечары **ВОГНІШЧА** з супольнымі сьпевамі, музыкай...

Нядзеля, 31-га жніўня

- А 10-й гадзіне: **багаслужба**.
- А 12-й гадзіне: **банкет**.
- Цэлы дзень: **выстава беларускіх мастакоў**.
- Ад 2-й да 4-й гадзіны папаўдні: **канфэрэнцыя сустрэчы** з шэрагам ведамых прамоўцаў, дыскусіяй на тэму "Год беларускай дзяржаўнасьці – вакол 90-х угодкаў БНР".
- **Round Table Discussion** in English. Topic: **What is the Role of the Next Generations?**
- А 5-й гадзіне: **аўкцыён выбраных твораў**.
- А 7-й гадзіне: **вялікі канцэрт** з удзелам артыстаў і гуртоў з розных асяродкаў Амэрыкі, Канады і Беларусі.
- Увечары **забава, танцы і гульні** пад жывы аркестр, з багатым буфэтам.

Кантакты:

Грамадзкі Цэнтар **ПОЛАЦАК**: тэл./факс (440) 572-3008.

Пакіньце на аўтаадказьніку нумар тэлефона і паведамленьне.

Галоўная Управа БАЗА: Вячка Станкевіч, тэл. (732) 222-1951.

Нью-Ёрк: Віталь Зайка, тэл. (718) 296-1458.

Чыкага: Ванкарэм Нікіфаровіч, тэл. (847) 419-1943.

Гал. Управа ЗБК: Дзьмітры Эльляшэвіч, тэл. (905) 760-7447.

Email: baza.hq@hotmail.com, sustretca2008@gmail.com

Газэта "БЕЛАРУС"
бясplatна надрукуе кароткія прыватныя паведамленьні й аб'явы некамэрцыйнага характару, віншаваньні, запрашэньні, спачуваньні ды інш. Наконт разьмяшчэньня рэклімы кантактуйце рэдакцыю.

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД "БЕЛАРУСА" АХВЯРАВАЛІ:

М. Аляксандар 30
Н. Магамедаў 30
А. Навіцкі 30
В. Пінешчанка 30
У. Пірс-Адашкевіч 30
В. Самусевіч 30
М. Шаўцова 30
К. Шырокава 30

У памяць Язэпа САЖЫЧА:
БАПНЦ Ам. Сус. Пат. 50

У памяць Барыса РАГУЛІ:
БАПНЦ Ам. Сус. Пат. 50

У памяць Кастуся АКУЛЫ:
БАПНЦ Ам. Сус. Пат. 50

У памяць Кастуся МЕРЛЯКА:
БАПНЦ Ам. Сус. Пат. 50

Усім шчыры дзякуй!

УДАКЛАДНЕНЬНЕ

У папярэднім "Беларусе" № 545 памылкова былі пададзеныя няправільныя даты нараджэньня і сьмерці сьв. пам. Антаніны **ЖАРСКАЙ**. Яна нарадзілася **17 верасьня 1908 году** і памерла **4 сакавіка 2008 году**. Просім прабачэньня за памылку.

БЕЛАРУС

Газэта Беларусаў у Вольным Сьвеце

Выдае штомесячна:
Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне
Сусьветнае сеціва: baza-belarus.org

Падпіска \$30 на год.

Чэкі выпісвайце на **BIELARUS**

BIELARUS

Belarusian Newspaper in the Free World

Published monthly by
Belarusian American Ass'n, Inc.
Subscription \$30 yearly
Make checks payable to **BIELARUS**

Рэдагуе калегія.

Адказны рэдактар **Марат КЛАКОЦКІ**
Падпіска **Сяргей ТРЫГУБОВІЧ**

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам ці ініцыяламі, могуць зьявіцца паглядзі, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца. Перадрук дазваляецца толькі пры ўмове зазначэньня крыніцы.

© **BIELARUS**, 2008

Адрас для допісаў і кантактаў:

BIELARUS
P.O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

E-mail:
hazetabelarus@att.net

Сусьветнае сеціва:
www.bielarus.org

ISSN 1054-9455

Адказнасьць за зьмест рэклімы нясе рэкламадаўца.